Skolinspektionen

Bilaga 1

Rapport
2012-02-01
Dnr 400-2011:3032

Rapport

efter kvalitetsgranskning av Kunskapsbedömning i grundskolan årskurs 1-3 vid S:t Pers skola i Sigtuna kommun

Innehåll

Inledning

Bakgrundsuppgifter om S:t Pers skola

Resultat

Syfte och frågeställningar

Metod och material

Inledning

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av Kunskapsbedömning i grundskolan årskurs 1-3 under november 2011-mars 2012. Granskningen vid S:t Pers skola i Sigtuna kommun ingår i detta projekt.

S:t Pers skola besöktes den 14-15 december 2011. Ansvariga inspektörer har undervisningsråden Åsa Rehnberg och Ulrika Svedmark varit. I denna rapport redovisar inspektörerna sina iakttagelser, analyser och bedömningar. Förutom en redogörelse av kvalitetsgranskningens resultat ges även en kort beskrivning av granskningens syfte, frågeställningar och genomförande.

Kvalitetsgranskningen genomförs i totalt 31 kommunala skolor och 4 fristående skolor. När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. För de skolor som ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden på andra skolor. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Bakgrundsuppgifter om S:t Pers skola

S:t Pers skola är den största skolan i Sigtuna kommun. Skolan har 434 elever i förskoleklass och årskurserna 1-6. Personalen är organiserad i tre vertikala arbetslag, det vill säga från förskoleklass till årskurs 6. Varje arbetslag leds av en verksamhetsledare. Utöver detta är lärarna indelade i årskursvisa så kallade arbetsgrupper. Det är tre klasser i årskurs 1, fyra i årskurs 2 och 3, två i årskurs 4, tre i årskurs 5 samt två klasser i årskurs 6. Fritidshemsverksamheten finns också i skolan och verksamhetsledaren för fritidshemmet kallas utvecklingspedagog.

Skolan leds av en rektor som till stöd för sitt arbete har en ledningsgrupp bestående av verksamhetsledarna och fritidshemmens utvecklingspedagog.

Alla lärare har en gemensam mötestid varje vecka, så kallade pedagogiska konferenser. Under innevarande läsår möts inte respektive arbetslag i gemensamma möten. Däremot finns tid avsatt för möten i de årskursvisa arbetsgrupperna.

S:t Pers skola har även en så kallad pedagogisk resursgrupp (PR-gruppen) där rektor, skolans specialpedagoger, fritidshemmens utvecklingspedagog och skolsköterskan ingår. Gruppen planerar vanligtvis innehållet i de ovan nämnda pedagogiska konferenserna.

Lärarna i årskurs 1-3 är i huvudsak så kallade klasslärare. Det innebär att lärarna har ansvar för planering och genomförande av undervisningen samt bedömning elevernas kunskaper i samtliga ämnen, med undantag av musik, idrott och hälsa samt slöjd. I dessa ämnen undervisar lärare med utbildning för detta.

S:t Pers skola:	**Antal elever**
Förskoleklass	56
Grundsärskola	-
Grundskola	378
Totalt antal elever:	434
Antal elever i årskurs 1-3	208
Antal elever i årskurs 3	75

Resultat

1. Gör läraren fortlöpande bedömningar av elevernas kunskapsutveckling utifrån kursplanernas kunskapskrav?

1.1 Rektor tar ansvar för att lärarna bedömer elevernas kunskaper utifrån kursplanernas kunskapskrav

Här undersöks om rektorn tar ansvar för och skapar förutsättningar för lärarnas gemensamma arbete med kunskapsbedömningar utifrån kursplanerna.

I S:t Pers skola har ett arbete påbörjats med att bygga upp gemensamma rutiner och former för planering av undervisningen, bedömning och dokumentation av elevernas kunskaper utifrån den nya läroplanen för grundskolan, Lgr 11. Skolans så kallade nyckelpersoner samt rektorn och specialpedagogerna har som ett led i detta deltagit i Skolverkets implementeringsinsatser när det gäller den nya skollagen och Lgr 11.

Skolan har även deltagit i Sigtuna kommuns implementeringsinsatser gällande kursplanernas nya struktur och begrepp och hur detta kan omsättas i planering av undervisning samt i bedömning och dokumentation av elevernas kunskaper. En del av arbetet har inneburit att lärarna under föregående läsår har mötts över skolgränserna i ämnesgrupper för att skapa så kallade pedagogiska planeringar, utifrån en modell som tagits fram av utomstående konsulter och med utgångspunkt i Lgr 11. Mallen består av en så kallad lärardel och en elevdel. Rubrikerna i mallen gällande lärardelen är: Syfte – Varför ska vi arbeta med det här? Mål för arbetsområdet – Det här ska du lära dig, Bedömning – Så här kommer dina kunskaper bedömas samt Undervisning – Så här kommer vi arbeta. Enligt de lärare som Skolinspektionen har samtalat med så har de aktuella planeringarna utifrån mallen även genomförts i undervisningen. Rektor, specialpedagoger och lärarna uttrycker dock att man vid tiden för Skolinspektionens besök inte fortsatt att använda modellen för att utforma nya planeringar. Däremot menar de att skolan har för avsikt att använda modellen i högre utsträckning framöver. Det finns dock inga beslut om att lärarna nödvändigtvis måste följa den aktuella modellen då de planerar sin undervisning.

Som ett led i implementeringsarbetet har Sigtuna kommun beslutat att grundskolorna i kommunen ska använda sig av ett gemensamt digitalt system där elevernas individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen ska dokumenteras. Där förväntas lärarna att fortlöpande dokumentera kunskapsbedöm-

ningar genom att ”klicka i” huruvida elever har uppnått kunskapskraven i olika ämnen. Kunskapskraven i det digitala systemet tar sin utgångspunkt i Lgr 11. Tanken är också att de pedagogiska planeringarna ska läggas in i systemet för gemensam åtkomst av kommunens lärare. Under vårterminen 2012 ska även vårdnadshavare ges åtkomst till systemet, för att digitalt kunna ta del av sina barns individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen.

Under innevarande läsår sker implementeringen av de nya styrdokumenten främst på lokal nivå, det vill säga i respektive skola. Vid S:t Pers skola har rektor och den pedagogiska resursgruppen därför styrt innehållet i skolans pedagogiska konferenser så att de främst har ett fokus på Lgr 11. Tanken är att lärarna då årskursvis ska kunna samarbeta kring planering, bedömning och andra pedagogiska frågor.

Rektorn och specialpedagogerna har styrt innehållet i olika konferenser till att också handla om språkbruket i lärarnas dokumentation, exempelvis i åtgärdsprogram och individuella utvecklingsplaner. Fokus har varit att utveckla ett gemensamt språk fritt från värderande uttryck. Det digitala dokumentationssystemet förväntas, enligt rektorn och specialpedagogerna, även bli draghjälp i detta arbete eftersom systemet erbjuder delvis färdiga formuleringar som lärarna kan använda. Där finns exempelvis något som benämns ”kärnfraser” som stöd i dokumentationsarbetet. Läs vidare om individuella utvecklingsplaner i avsnitt 1.4.

Vid tiden för Skolinspektionens besök är arbetet med att sätta sig in i och använda det kommungemensamma digitala systemet ett stort fokus för lärarna. I samtliga intervjuer framkommer uttryck som att skolan befinner sig i en övergång mellan *”gammalt och nytt”*. Det bekräftas även i den dokumentation som Skolinspektionen har tagit del av. Belysande exempel är att det upprättas såväl individuella utvecklingsplaner som tar sin utgångspunkt i Lgr 11 som planer som utgår från de tidigare kursplanerna (2008 års kursplaner). Andra exempel visar att undervisningen planeras från nu gällande kursplaner men även från tidigare kursplaner.

Granskningen visar vidare att rektorn behöver utveckla arbetet med att säkerställa en likvärdig bedömning av elevernas kunskaper. Ovan nämnda beskrivning av ”gammalt och nytt” samt det som redovisas i avsnitt 1.4 är tecken på att detta arbete behöver förbättras. Vidare uttrycker lärare att de *”tolkar olika”*. *”Vi sitter på vår kammare”* och *”alla uppfinner sin egen lilla variant”*. Det framkommer dock även goda exempel i dessa avseenden, inte minst när det gäller lärarnas samarbete kring bedömning av de nationella ämnesproven såväl inom skolan som mellan skolor i kommunen.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att rektor behöver ta ett ökat ansvar för att följa upp och säkerställa att lärarna planerar undervisningen utifrån kursplanerna samt bedömer och dokumenterar elevernas kunskaper utifrån kursplanernas kunskapskrav. Rektorn har dock startat en medveten arbetsprocess för att tillsammans med lärarna utveckla dessa delar.

Vidare bedömer Skolinspektionen att rektorn skapar förutsättningar för att lärarna använder ett gemensamt och sakligt språk i dokumentationen.

Rektorn behöver dock ta ett ökat ansvar för att säkerställa en likvärdig bedömning inom skolenheten.

1.2 Skolan har ett systematiskt kvalitetsarbete kring kunskapsbedömning

Här undersöks om rektorn ser till att det finns ett kvalitetsarbete kring kunskapsbedömningar på skolan genom att följa upp och utvärdera detta arbete samt huruvida resultaten av det används. Vidare handlar bedömningspunkten om rektor tillsammans med lärarna analyserar skolans kunskapsresultat och resultaten på de nationella proven.

Av intervjuer med rektor, specialpedagoger och lärare framkommer att rektorn till stor del skapat rutiner för att lärarna utvärderar resultaten från de nationella proven och andra diagnoser och tester som skolan genomför. S:t Pers skola har en så kallad Kunskapsutvärderingsplan som anger tidpunkten för, samt ansvarsfördelning mellan lärare när det gäller genomförande och rättning av nationella prov, tester och olika diagnoser. Där klargörs också att ämneslärarna har ansvar för att skriftliga omdömen upprättas varje termin i samtliga ämnen. Kunskapsutvärderingsplanen är i flera delar gemensam för grundskolorna i Sigtuna kommun. Rektorn har sett till att tid finns avsatt för att möjliggöra samarbete mellan lärarna kring genomförandet, rättning och bedömningar av de nationella ämnesproven. Vid skolans årskursvisa så kallade målkonferenser analyserar lärarna och rektorn resultaten från de nationella ämnesproven samt övriga tester och diagnoser i Kunskapsutvärderingsplanen. Utifrån analys och resultat fattas beslut om insatser från exempelvis specialpedagoger. För målkonferenserna finns även ett stort antal reflektionsfrågor till lärarna. De uttrycker dock i intervjuer att dessa inte används i någon nämnvärd utsträckning, vilket bekräftas av rektorn. Utvalda delar kan dock användas.

Kunskapsutvärderingsplanen avser enbart ämnena svenska, matematik och engelska. I övriga ämnen saknas system för ett mer konsekvent samarbete kring att analysera och jämföra kunskapsresultat, trots att det finns samman-

ställningar över resultat i alla ämnen. De sammanställningar som Skolinspektionen tagit del av avser andel elever i årkurs 3 som bedöms nå målen i samtliga ämnen (enligt 2008 års kursplaner). De bygger på en avstämning mot Sigtuna kommuns gemensamma kravnivåer och kriterier. Skolans sammanställning visar överlag höga resultat i alla ämnen. Skolinspektionen noterar att det är särskilt höga resultat i alla de ämnen som inte ingår i skolans kunskapsutvärderingsplan. Där är det vanligt med 100 procents måluppfyllelse under flera år. Intervjuer med rektorn, specialpedagoger och lärare visar att de inte analyserat dessa resultat i någon nämnvärd utsträckning. De har flera förklaringar till resultaten. Enligt rektorn och specialpedagoger kan det vara svårt att göra bedömningar i de ämnen där redskap i form av bedömningsstöd saknas, *"ändå görs bedömningar"* och ibland *"på lösa boliner"*. Lärarna förklarar att de höga resultaten i flera ämnen kan *"handla om att vi inte lika tydligt kan se vad man klarat"* och att *"Om man har gått igenom det så har man klarat det"*. I intervju med lärarna framkommer också tankar om att de är mer säkra i sina bedömningar där det finns bedömningsstöd och i de ämnen man har utbildning i. Se även avsnitt 1.4

I det arbete som pågår vid S:t Pers skola för att utveckla former för bedömning och dokumentation av elevers kunskaper är lärarna och rektorn medvetna om att bedömningar görs på olika sätt i olika ämnen och detta är något de behöver fortsätta att utveckla. Hittills har dock rektorn och lärarna inte systematiskt följt upp och utvärderat rutiner för bedömning och dokumentation.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att rektorn behöver ta ett ökat ansvar för att skolan har ett systematiskt kvalitetsarbete kring kunskapsbedömning.

Rektor skapar förutsättningar för att lärare tillsammans analyserar skolans resultat på de nationella ämnesproven på såväl skolnivå som individnivå. Rektor behöver dock säkerställa att lärarna tillsammans jämför och analyserar resultaten i alla ämnen.

Rektorn behöver även tillsammans med lärarna, följa upp och utvärdera skolans rutiner och former för bedömning och dokumentation så att det blir en del av det systematiska kvalitetsarbetet.

1.3 Bedömning ingår i lärarnas planering av undervisningen

Här undersöks om lärarna vid planering av undervisningen utgår från kursplanerna samt om lärarna även planerar för hur bedömningen av eleverna ska gå till så att den blir en integrerad del av undervisningen tillsammans med eleverna.

I det tidigare skolövergripande samarbetet i Sigtuna kommun har lärarna arbetat i ämnesgrupper med att utforma så kallade pedagogiska planeringar i flera ämnen utifrån en gemensam mall, vilket nämnts i avsnitt 1.1. De planeringar som Skolinspektionen tagit del av avser såväl enskilda arbetsområden för en årskurs som årsplanering för ett enskilt ämne i årskurs 1 - 6. I något exempel bygger planeringarna på den nämnda mallen medan andra planeringar har skiftande upplägg.

Av intervjuer och samtal med lärarna, rektor och specialpedagog framkommer dock att dokumenterade planeringar för specifika arbetsområden inom en termin eller läsår görs i begränsad omfattning. Lärarna ger dock exempel på hur de använder kursplanerna i planeringen även om det inte dokumenteras nämnvärt. De gör kortare noteringar och håller delar av planeringen i minnet. Några exempel som lärarna tar upp visar hur de planerar utifrån kursplanernas syfte och kunskapskrav och kopplar det till vad i det centrala innehållet som ska behandlas i undervisningen. Medan andra exempel visar att utgångspunkten i planeringen är det centrala innehållet och först därefter *”tittar vi på de krav som ska uppnås”*. Flera lärare efterlyser ett ökat samarbete kring planering av undervisningen, inte minst för att få en djupare förståelse för innebörden i kursplanernas olika delar. *”Vi måste titta mer på vart barnen ska komma och hur vi får dem att komma dit”.* Det tidigare kommunövergripande samarbetet har enligt flera lärare, rektorn och specialpedagoger varit en god draghjälp i förståelsen av kursplanerna. I det lokala samarbetet på skolan hamnar tyngdpunkten dock oftast på att lösa praktiska och mer generella frågor, enligt lärarna.

I intervjuerna framträder en komplex bild som visar att Lgr 11 inte alltid är en självklar utgångspunkt för planeringen av undervisningen. *”Jag vet vad det står i kursplanen men…”.”Ibland faller man in i gammalt”.* Det framkommer också uppfattningar om att det kan vara känsligt att ändra på sådant som genomförts av gammal vana. Lärare uttrycker också att de inte är helt igång med att använda de nya kursplanerna. Enligt flera lärare, rektorn och specialpedagoger är det såväl Lgr 11 som tidigare kursplaner, läromedel och *”gammalt”* som styr planeringen och genomförandet av undervisningen. Det varierar således i vilken utsträckning nu gällande kursplaner får genomslag i undervisningen. Därmed

är det, enligt Skolinspektionen, en uppenbar risk att eleverna inte ges förutsättningar att utveckla alla de förmågor som finns uttryckta i kursplanernas kunskapskrav. Skolinspektionen uppfattar att det finns en stor medvetenhet hos lärarna och skolledning om denna problematik. Det bekräftas av lärare som exempelvis uttrycker *"det finns en risk att eleverna inte får chansen att visa de kunskaper de ska utveckla"*.

Intervjuer med lärarna visar att bedömning av elevernas kunskaper inte ingår som en naturlig del i planeringen av undervisningen. Det framkommer också att lärarna inte alltid har klart för sig hur eleverna ska visa sina kunskaper och hur de ska ta reda på vad eleverna kan när undervisningen påbörjas. De samlar snarare in information under tiden som de arbetar, det *"kanske växer fram"*. *"Man kommer på flera sätt att pröva hur de kan visa något, när de jobbar"*. Hur och när återkoppling på elevernas arbete ska ske för att stödja och synliggöra lärandet ingår därmed inte heller alltid i planeringen.

I granskningen framkommer dock några enstaka exempel där bedömning ingår i planeringen av undervisningen. Planeringen för ett arbetsområde kring problemlösning i matematik visar exempel på detta. Där ska läraren bland annat bedöma elevens *"förmåga att använda matematiska begrepp"*. Intervjuer med lärarna om hur de ska ta reda på detta visar dock att de tycker att *"de är lite svårt, det är ju i samtal"*. Se vidare under avsnitt 1.4. Sammanfattningsvis är således inte bedömningen systematiskt planerad utan sker mer sporadiskt även om ambitionen är att göra det fortlöpande.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att det är av stor vikt att lärarna vid planering av undervisningen utgår från de olika delarna i kursplanerna.

Vidare behöver lärarna vid planering av undervisningen identifiera *hur* eleverna ska visa sina kunskaper, *vad* i kunskapskraven som ska bedömas och *när* bedömningen ska ske.

Lärarna behöver också planera så att bedömningen blir en integrerad del i undervisningen för att tillsammans med eleverna följa och stödja elevernas kunskapsutveckling i undervisningen och kontinuerligt ge återkoppling på deras arbete, för att synliggöra lärandet för eleverna.

1.4 Lärarna gör fortlöpande bedömningar av elevernas kunskaper

Här undersöks om lärarna gör fortlöpande bedömningar av elevernas kunskaper samt om läraren ger framåtsyftande återkoppling kring vad eleverna behöver utveckla i förhållande till kunskapskraven och hur detta ska ske. Vidare handlar det om hur lärarens bedömning blir en integrerad del av undervisningen tillsammans med eleverna.

Elevernas förståelse för vilka kunskaper de ska utveckla och på vilka grunder bedömningen sker

Av intervjuer med elever framkommer att de i begränsad omfattning känner till vad de ska kunna i de olika ämnena. Eleverna informeras främst om vad de ska göra och mindre om vilka kunskaper de ska utveckla. Några elever vet till exempel inte varför de arbetar med ett tema om djur utan *"det är bra att veta i framtiden kanske. Vi ska kanske jobba vidare med det någon gång."* Medan andra elever har en tydligare uppfattning om vad de ska kunna och uttrycker exempelvis att de ska *"veta hur vi utvecklades"* som en förklaring till varför de arbetar med ett tema om livets utveckling.

Lärarna bekräftar i intervjuer att det är vanligt att de berättar för eleverna vad de ska arbeta med och i mindre utsträckning vad de ska kunna i olika ämnen, även om de har satt upp mål för flera ämnen på väggarna i klassrummen. De beskriver vidare att arbetet behöver förbättras när det gäller att tydliggöra för eleverna vilka kunskaper de ska utveckla. Samtidigt ser de svårigheter i detta, då det ska anpassas till elevernas ålder och det är många olika kunskaper som eleverna ska utveckla, *"man går ju ner på deras nivå – man kan inte spalta upp allt"*. Flertalet elever känner till att de tillsammans med läraren satt upp mål i samband med utvecklingssamtalen, *"man får papper där det står vad man ska bli bättre på"*. Några elever kan ge exempel på vilka konkreta mål som är aktuella för dem medan det är mer oklart för andra elever. Det varierar således huruvida målen i de individuella utvecklingsplanerna är en utgångspunkt i undervisningen. Det bekräftas också i lärarintervjuer där det framkommer varierade uppfattningar, alltifrån *"Oj, hoppsan – det var det där vi skulle ta tag i"* till *"det är sånt som man pratar om hela tiden – det är mycket levande"*.

I granskningen framkommer vidare att eleverna i varierande grad känner till på vilka grunder de bedöms. Eleverna hänvisar främst till diagnoser och prov i matematik, svenska och engelska; *"vi gör det ganska mycket och då ser hon hur vi förändras". "Hon brukar jämföra och se om det hänt nåt mellan diagnoserna och då brukar hon hjälpa en".* Eleverna tar även upp poängsystem när det gäller engelska glosor, *"ett poäng om man vet ordet och två poäng om man också kan stava ordet"*.

Återkoppling

Granskningen visar också att det varierar huruvida lärarna på ett systematiskt sätt ger eleverna framåtsyftande återkoppling på vad de behöver utveckla och hur detta kan ske. De exempel som lärarna lyfter fram handlar till stor del om återkoppling i form av beröm och uppmuntran, exempelvis *"Vad bra du gjorde det här!"*. Eleverna bekräftar att de kan få beröm och uppmuntran, läraren kan säga *"du jobbar bra"*, *"oj vad duktig du är!"* eller *"man får en jätteapplåd när man jobbat ut boken – alltså dom som har lite svårt"*. Även föräldrar uttrycker i intervjuer att lärarna är måna om att ge eleverna återkoppling i form beröm vid utvecklingssamtalen. Gällande återkoppling i elevernas arbetsböcker berättar eleverna att de får kommentarer som till exempel *"bra"*. Det kan, enligt eleverna, betyda att *"skriften är bra, man har målat rätt, stavat rätt och tillräckligt mycket mellanrum mellan orden"*. Som elev kan man även få inlagda minneslappar med uppmaningar som *"glöm inte att rita pengar"* eller *"be mig om hjälp"*. Eleverna beskriver också att lärarna har ett system med avklippta hörn i arbetsböckerna, ett stort R eller klistermärken i form av stjärnor. Det betyder, enligt eleverna, att allt är rätt och i flera fall även att det är *"fint"*.

Vare sig elever eller lärarna ger exempel på återkoppling som sker systematiskt för att synliggöra lärandet för eleverna. Det handlar i liten grad om vad eleverna kan göra bättre och hur de ska göra. Men det förekommer exempel på återkoppling i den muntliga dialogen som är av mer vägledande karaktär. Lärarna beskriver då undervisning där elever tillsammans får pröva att lösa uppgifter på olika sätt, *"tror ni att det finns flera sätt?"* Elever ger på motsvarande vis exempel på hur de kan få stöd i sitt skrivande genom att de *"kan få idéer om vad som kan hända"* och läraren *"frågar hur vi hade tänkt"*.

Den återkoppling som ges till eleverna sker sammanfattningsvis främst på uppgiftsnivå men det förekommer även återkoppling på processnivå. Återkopplingen på uppgiftsnivå är knuten till fakta och färdigheter och handlar främst om att kontrollera om eleven gjort uppgiften, om det är rätt och fint. Den används därmed inte för att hjälpa eleven att prestera bättre nästa gång de möter likartade uppgifter eller för att utveckla strategier för att visa olika lösningar på en fråga. Återkopplingen på processnivå sker genom att läraren synliggör olika tankestrategier och lösningar för eleverna. I och med att återkopplingen inte är systematiskt framåtsyftande blir den därmed inte alltid en tydlig vägledning för eleverna hur de ska komma längre i sitt lärande.

Dokumentation

Av intervjuer med lärarna och dokumentstudier framkommer att lärarna använder olika underlag och former för att bedöma och dokumentera elevernas kunskaper. Dels används nationella ämnesprov och diagnoser, främst i svenska

och matematik, dels sparar lärarna elevarbeten även om det inte sker på ett systematiskt vis. I slöjd finns exempel där lärare sparar bilder och utvärderingar av elevarbeten. Lärarna har även system för att *"bocka av"* när en elev har klarat ett moment, exempelvis i idrott och hälsa. Vidare beskriver lärarna att de genom samtal med elever och i observationer *"gör en snabbedömning"*, får *"ögonblicksbilder"* av vad eleverna kan. Det kan exempelvis gälla elevers förmåga att reflektera över något. Ett tydligt mönster är att denna typ av fortlöpande bedömningar inte dokumenteras utan *"mycket sätter vi i vårt huvud av vad vi ser och hör"*, *"vi har så mycket informell kunskap som vi tar hjälp av när vi ska bedöma något"*. Samtidigt uttrycker lärarna att *"hinna dokumentera under processens gång -– där behöver vi utveckla oss"*. Det förekommer också att lärarna använder det gemensamma digitala dokumentationssystemet, där de klickar i fortlöpande när elever uppnått olika kunskapskrav utifrån Lgr 11. Lärarna uttrycker dock en farhåga för att systemet medför att de använder *"slentrianmässiga formuleringar"* och att det ibland *"kan gå för fort, det är lätt att klicka"*. Skolinspektionen ser därför en risk för att lärarnas bedömningar i dessa fall kan vila på vaga grunder. I avsnitt 1.1 har det även nämnts att lärarna delvis använder tidigare kursplaner (2008 års kursplaner) som utgångspunkt vid bedömning av elevernas kunskaper. Sammanfattningsvis varierar det således i vilken grad lärarna bedömer och dokumenterar elevernas kunskaper utifrån gällande kunskapskrav i alla ämnen och använder aktuella bedömningsunderlag för att upprätta individuella utvecklingsplaner.

Det finns flera förklaringar till varför det är en stor variation i hur elevernas kunskapsutveckling följs upp i olika ämnen. Ett skäl är, enligt både rektorn och lärarna, att utvecklingsarbetet med det digitala dokumentationssystemet inte är fullt ut implementerat i hela skolan. Parallellt med detta finns det lärare som använder delar av skolans tidigare system för att upprätta individuella utvecklingsplaner. Enligt rektorn och specialpedagoger finns det även svårigheter att hitta sätt att utvärdera ett stort antal ämnen där det inte finns bedömningsstöd i form av exempelvis nationella ämnesprov eller annat bedömningsstöd. Det bekräftas även av lärarna. Ytterligare ett skäl till den stora variationen är att lärarna och rektorn menar att det kan vara svårare att följa upp och bedöma elevers kunskapsutveckling i ämnen där läraren inte har utbildning. Lärare uttrycker exempelvis att*" Är man behörig är man tuffare"* och *"man tar sitt ämne på större allvar"*. Se även avsnitt 1.2 gällande analys av resultat i alla ämnen.

Individuella utvecklingsplaner

De individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen som Skolinspektionen tagit del av speglar ovanstående problematik. Dels dominerar ämnena svenska och matematik i den framåtsyftande delen av planerna och dels får eleverna inte alltid skriftliga omdömen i alla ämnen. I de fall lärare använt sko-

lans tidigare modell för individuella utvecklingsplaner får eleverna skriftliga omdömen i alla ämnen, dessa har dock inte en tydlig utgångspunkt i nu gällande kursplaner utan i de tidigare kursplanerna. Omdömena beskrivs med ett kryss i en ruta om eleven är på väg att nå målen, når målen eller når målen väl. De saknar därmed en mer nyanserad beskrivning för att göra informationen om elevens kunskaper tydlig. Lärare som har använt det nya digitala dokumentationssystemet har inte alltid utformat skriftliga omdömen i alla ämnen. Det förklaras med att systemet fortfarande är så nytt. Oavsett om lärarna använt det digitala systemet eller den tidigare modellen, så saknas många gånger en tydlig koppling mellan det skriftliga omdömet och den framåtsyftande delen i de individuella utvecklingsplanerna. I den digitala modellen finns enligt rektorn, specialpedagoger och lärarna en tendens att samma standardfraser ofta används för många elever. Samtidigt ser rektorn och lärarna möjligheter att åstadkomma en ökad likvärdighet i formuleringar genom att använda systemets kärnfraser och uttryckssätt.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att lärarna använder de nationella ämnesproven som ett stöd för att bedöma elevernas kunskaper.

Lärarna behöver dock i större utsträckning ge eleverna förståelse för vilka kunskaper de ska utveckla och tydliggöra på vilka grunder de bedöms.

Vidare behöver lärarna följa elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen och ge eleverna kontinuerlig och framåtsyftande återkoppling kring vad de behöver utveckla och hur detta ska ske, så att bedömningen blir en integrerad del i undervisningen tillsammans med eleverna för att synliggöra deras lärande.

Lärarna behöver bedöma elevernas kunskaper utifrån kunskapskraven i alla ämnen och använda aktuella bedömningsunderlag för att upprätta den individuella utvecklingsplanen med skriftliga omdömen.

Lärarna behöver upprätta individuella utvecklingsplaner som uppfyller skollagens krav.

Lärarna behöver analysera de kunskaper eleven har visat, göra helhetsbedömningar av dessa och jämföra med kursplanernas kunskapskrav.

Lärarna behöver utveckla ändamålsenliga rutiner och former för dokumentation som främjar elevernas kunskapsutveckling och väl återspeglar deras kunskaper i förhållande till kursplanernas kunskapskrav.

1.5 Lärarna följer upp undervisningen

Här undersöks hur lärarna följer upp och utvärderar sin planering och undervisning samt bedömnings- och dokumentationsformer.

Av de lärare Skolinspektionen intervjuat framkommer att de haft diskussioner kring resultaten från de nationella ämnesproven kopplat till arbetssätt och arbetsformer. *"Man kan se mönster som gör att man funderar över att förändra undervisningen"*. Lärarna ger enstaka exempel, i ämnet matematik, där denna analys lett till förändringar i undervisningen. Granskningen visar vidare att lärarna utvärderar undervisningen mer sporadiskt. Det sker genom egna reflektioner och i samtal med varandra. *"Den här lektionen gick så himla bra - det blev intressanta diskussioner"* eller *"det funkade inte riktigt här"*. Samtalen handlar även om hur undervisningen behöver se ut för enskilda elever, *"om det är någon elev som inte förstått – hur ska jag få dem att förstå, så fick de stanna kvar och vi prövade med pengar"*. Skolinspektionen får dock inga exempel på hur lärare systematiskt analyserar i vilken utsträckning planeringen och genomförandet av undervisningen har gett eleverna möjlighet att utvecklas så långt som möjligt i förhållande till läroplanen. Därigenom saknas system för att ta till vara såväl väl fungerande undervisning som former för att ompröva och förändra undervisningen.

Eftersom skolan befinner sig i ett övergångsskede där arbetet har påbörjats med att utveckla bedömnings- och dokumentationsformer så har lärarna inte utvärderat om arbetet är ändamålsenligt. Skolinspektionen kan dock notera att det bland lärarna finns en kontinuerlig reflektion kring styrkor och svagheter när det gäller de olika verktyg som används och är under utveckling. Det framgår även av tidigare avsnitt i denna rapport, se exempelvis avsnitt 1.1, 1.2 och 1.4.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att lärarna i större utsträckning behöver identifiera och analysera vad som behöver utvecklas i den egna undervisningen i alla ämnen. De behöver också analysera i vilken utsträckning planeringen och genomförandet av undervisningen har gett eleverna möjlighet att utvecklas så långt som möjligt i förhållande till läroplanen.

Lärarna behöver vidare utvärdera i vilken mån de bedömnings- och dokumentationsformer som används är praktiska och ändamålsenliga.

1.6 Lärarna ger vårdnadshavare fortlöpande information om elevernas kunskaper

Här undersöks om lärarna ger vårdnadshavare fortlöpande information om elevernas kunskapsutveckling i förhållande till kursplanerna.

Av intervju med såväl rektorn som specialpedagoger, lärare och vårdnadshavare framgår att det varierar i vilken grad lärarna ger vårdnadshavare fortlöpande information om elevernas kunskapsutveckling. Utvecklingssamtalen är centrala när det gäller information om elevens kunskapsutveckling till vårdnadshavarna och då upprättas individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen. De skriftliga omdömena ges dock inte alltid i alla ämnen och de har inte heller alltid en självklar utgångspunkt i gällande kursplaner, vilket inte är förenligt med skollagen. Se avsnitt 1.4. Vårdnadshavare har vid tiden för Skolinspektionens besök ännu inte tillgång till det digitala systemet. Däremot ges de möjlighet att under utvecklingssamtalet ta del av informationen i systemet som gäller det egna barnet.

Vårdnadshavarna beskriver att de inte helt och fullt vet vad deras barn kan eller inte kan, *”man får inte veta hur det har gått och vad man behöver satsa på”*. Under utvecklingssamtalet ligger tonvikten på svenska, matematik och i viss mån engelska, enligt såväl vårdnadshavare som lärare. Andra uppfattningar från vårdnadshavare är att informationen i det digitala systemet kan vara *”svår att ta till sig och det är oöversiktligt”.* Vidare framkommer att det är vanligt med information om vad eleverna arbetar med, vad som ska hända närmaste veckan eller veckorna. *”Det är lite mer aktivitetsfokuserat snarare än vad det syftar till”.* Informationen ges till exempel i så kallade veckobrev.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att lärarna inte ger fortlöpande information till vårdnadshavare om elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen i förhållande till kursplanernas krav.

2. Ges eleverna möjlighet att visa de kunskaper som framgår av kursplanernas kunskapskrav?

2.1 Lärarna har ett allsidigt underlag för att bedöma elevernas kunskaper

Här undersöks om läraren har ett allsidigt underlag för att bedöma elevernas kunskaper och om lärarna använder olika underlag för bedömning samt om eleverna ges möjlighet att visa sina kunskaper på olika sätt.

I intervjuer och samtal med elever framkommer att de får visa sina kunskaper på flera olika sätt, till exempel skriva, presentera muntligt, diskutera, experimentera, göra prov och rita. Lärarna bekräftar elevernas bild och poängterar vikten av att låta eleverna visa sina kunskaper på olika sätt, *"de får sitta i grupper, prata med varandra, jag går runt och lyssnar hur de kommit fram till något, sen får de presentera för varandra och göra det konkret"*. Lärarna eftersträvar således att använda olika underlag för att bedöma elevernas kunskapsutveckling. Det är dock mest välutvecklat i svenska och matematik även om det framkommer några goda exempel i naturorienterande ämnen samt i idrott och hälsa. Lärare uttrycker att de bär många fortlöpande bedömningar i minnet och det får till följd att de inte alltid använder de olika sätt eleverna visar sina kunskaper på. *"Att kunna läsa mellan raderna till exempel – är inte lika lätt att ha koll på"*.
Mot bakgrund av att lärarna inte alltid planerar undervisningen utifrån gällande kursplaner, och bedömningar därmed inte alltid tar sin utgångspunkt i dessa, är det inte heller självklart att lärarna ser till att eleverna fullt ut får visa sina kunskaper med utgångspunkt i Lgr 11. Det bekräftas när lärarna uttrycker att *"det finns en risk att eleverna inte får chans att visa de kunskaper de ska utveckla"* och i lärarnas reflektioner kring att det var *"mycket görande tidigare. De måste få visa nu"*.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att lärarna ger eleverna goda möjligheter att visa sina kunskaper på olika sätt, lärarna använder dock inte allt det underlag de har att tillgå för att analysera och bedöma elevernas kunskaper. Vidare behöver lärarna säkerställa att eleverna ges möjlighet att visa sina kunskaper med utgångspunkt i aktuella kursplaner.

2.2 Vårdnadshavares kännedom om kunskapskraven

Här undersöks om lärarna ger vårdnadshavare information om kunskapskraven i alla ämnen som eleven får undervisning i.

Intervjuer med lärare, rektorn, specialpedagoger och vårdnadshavare visar att lärarna informerat vårdnadshavarna om den nya läroplanen med kursplaner, Lgr 11, på föräldramöten vid läsårets start. Vårdnadshavare har i samband med detta även fått information om kommunens nya digitala dokumentationssystem som utgår från Lgr 11. Vidare har de hänvisats till mer information på kommunens och Skolverkets hemsidor. Lärarna skickar också regelbundet hem veckobrev till föräldrarna. I dessa brev anges vad som kommer att hända i skolan och vad eleverna ska arbeta med. Informationen handlar dock mer om vad eleverna ska göra, hur *"långt man ska ha hunnit i vissa böcker"* än hur skolarbetet är relaterat till kursplanerna.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att lärarna behöver ge vårdnadshavarna information om kunskapskraven i alla ämnen eleven får undervisning i.

Syfte och frågeställningar

Forskning och utvärderingar visar att många lärare upplever en osäkerhet kring hur elevernas kunskaper ska bedömas i de tidigare skolåren. Lärarna menar också att skolorna saknar ett gemensamt förhållningssätt och rutiner för dokumentation när det gäller att följa och bedöma elevers kunskapsutveckling. Lärarnas osäkerhet kan leda till att bedömningar och individuella utvecklingsplaner saknar koppling till kunskapskraven i de nationella kursplanerna.

Forskning visar att bedömning kan vara ett verktyg för att löpande stödja elevernas lärande och utveckling. Det handlar om att eleverna får möjlighet att fortlöpande visa de kunskaper som framgår av kunskapskraven i kursplanerna och att de förstår vilka grunder de bedöms utifrån, var de befinner sig i förhållande till kunskapskraven och hur de kan göra för att ytterligare utveckla sina kunskaper.

Syftet med projektet är att undersöka om de bedömningsunderlag lärarna använder och de bedömningar lärarna gör är relaterade till kunskapskraven i de nationella kursplanerna och i övrigt sker i enlighet med styrdokumenten. Detta mot bakgrund av att en ny läroplan för grundskolan, Lgr 11, införs under 2011. Granskningen syftar dessutom till att hitta goda exempel på hur lärare arbetar med bedömning för att främja lärande som en integrerad del i lärandeprocessen tillsammans med eleven.

De centrala frågeställningarna är:

- Gör läraren fortlöpande bedömningar av elevernas kunskapsutveckling utifrån kursplanernas kunskapskrav?
- Ges eleverna möjlighet att visa de kunskaper som framgår av kursplanernas kunskapskrav?

Metod och material

Granskningen inleds genom att inspektörerna innan skolbesöket tar del av olika dokument och gör en dokumentanalys. Rektorn har exempelvis svarat på en verksamhetsredogörelse och skickat in olika dokument skolan har i arbetet kring bedömning till inspektörerna inför skolbesöket.

Varje skolbesök består av intervju med rektor, lärare (både i grupp 6-8 lärare i åk 1-3 och djupintervju med två lärare i åk 3), elever i åk 3 (i grupp ca 6 elever) och vårdnadshavare i åk 3 (i grupp 6-8 stycken). I de fall då den besökta skolan består av ett fåtal lärare och elever kan sammansättningen vid intervjuerna komma att anpassas till detta. Besöket avslutas med en återkoppling till rektor kring inspektörernas preliminära bedömningar.

S:t Pers skola	Antal
Intervjuade elever	12
Intervjuade lärare	7
Intervjuade vårdnadshavare	3

Skolinspektionen

Författnings- och forskningsstöd i Skolinspektionens kvalitetsgranskning Kunskapsbedömning i grundskolan årskurs 1-3

Författningar

Lagar

- Skollagen (2010:800)

Förordningar

- Skolförordning (SFS 2011:185)
- Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet

Skolverkets föreskrifter

- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2011:19) om kunskapskrav för grundskolans ämnen

Skolverkets allmänna råd

- Skolverkets allmänna råd och kommentarer, Den individuella utvecklingsplanen med skriftliga omdömen (SKOLFS 2009:16) (AR IUP)
- Skolverkets allmänna råd, Planering och genomförande av undervisningen – för grundskolan, grundsärskolan, sameskolan och specialskolan (SKOLFS 2011:149) (AR Planering)

Forskningsstöd

- Skolverkets stödmaterial: Kunskapsbedömning i skolan – praxis, begrepp, problem och möjligheter
- Skolverkets kunskapsöversikt: Kunskapsbedömning – Vad, hur och varför?

1. Gör läraren fortlöpande bedömningar av elevernas kunskapsutveckling utifrån kursplanernas kunskapskrav?

1.1 Rektor tar ansvar för att lärarna bedömer elevernas kunskaper utifrån kursplanernas kunskapskrav

Här undersöks om rektorn tar ansvar för och skapar förutsättningar för lärarnas gemensamma arbete med kunskapsbedömningar utifrån kursplanernas kunskapskrav.

Inom detta område granskas följande:

- Rektor tar ansvar för att tillsammans med lärarna utveckla gemensamma rutiner och former för att planera undervisningen och för att bedöma och dokumentera elevernas kunskaper utifrån kursplanernas kunskapskrav *(2 kap. 9 § och 4 kap. 4-6 §§ skollagen, Lgr 11, 2.8, AR IUP, AR Planering).*
- Rektorn skapar förutsättningar för att lärarna använder ett gemensamt och sakligt språk i dokumentationen *(AR IUP).*
- Rektorn skapar förutsättningar för en likvärdig bedömning inom skolenheten (*1 kap. 9 § skollagen, Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Lgr 11, 2.8, AR Planering).*

Författningsstöd

1 kap. 9 § skollagen

Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas.

2 kap. 9 § skollagen

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Det pedagogiska arbetet vid en förskolenhet ska ledas och samordnas av en förskolechef. Dessa ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag

En likvärdig utbildning

/…/ Skollagen föreskriver att utbildningen inom varje skolform och inom fritidshemmet ska vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas. Normerna för likvärdigheten anges genom de nationella målen. En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Det finns också olika vägar att nå målet/…/.

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag

Rättigheter och skyldigheter

Skolan ska klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har /…/.

Lgr 11 punkt 2.8

2.8 REKTORNS ANSVAR

Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.

Allmänna råd och kommentarer, Den individuella utvecklingsplanen med skriftliga omdömen

Utgångspunkter för den individuella utvecklingsplanen – bedömning och utvecklingssamtal

Skolans lärare bör

- ha gemensamma rutiner och former för dokumentation av eleverna kunskapsutveckling

- utveckla ett gemensamt och sakligt språk i dokumentationen

Elevens lärare bör

- informera elev och vårdnadshavare om vilka kunskaper och kunskapskvaliteter som ska bedömas

Allmänna råd med kommentarer om planering och genomförande av undervisningen – för grundskolan, grundsärskolan, sameskolan och specialskolan

Planering

Rektorn bör

- organisera verksamheten så att lärarna ges förutsättningar att planera undervisningen

- utveckla former för samverkan och kunskapsutbyte mellan lärarna

Kunskapsbedömning

Rektorn bör

- stödja lärarna i deras arbete med att bedöma elevernas kunskaper genom att tillsammans med dem utveckla gemensamma rutiner och former för att utvärdera elevernas kunskaper

Dokumentation

Lärare bör

- använda sig av effektiva rutiner och former för dokumentation som väl återspeglar elevernas kunskaper och som ger en grund för kommunikation av bedömning och betygssättning med elever och vårdnadshavare

1.2 Skolan har ett systematiskt kvalitetsarbete kring kunskapsbedömning

Här undersöks om rektorn ser till att det finns ett kvalitetsarbete kring kunskapsbedömningar på skolan genom att följa upp och utvärdera detta arbete samt huruvida resultaten av det används. Vidare handlar bedömningspunkten om rektorn tillsammans med lärarna analyserar skolans kunskapsresultat och resultaten på de nationella proven.

Inom detta område granskas följande:

- Rektorn använder skolans kunskapsresultat i kvalitetsarbetet genom att skapa förutsättningar för att lärarna tillsammans jämför och analyserar skolans kunskapsresultat och hur de förhåller sig till resultaten från de nationella proven och eventuellt annat bedömningsstöd *(AR Planering).*
- Rektorn följer tillsammans med lärarna upp och utvärderar de rutiner och former för bedömning och dokumentation som används så att de är ändamålsenliga för ett systematiskt kvalitetsarbete *(4 kap. 4- 6 §§ skollagen, AR Planering).*

Författningsstöd

4 kap. 4-6 § skollagen

Enhetsnivå

4 § Sådan planering, uppföljning och utveckling av utbildningen som anges i 3 § ska genomföras även på förskole- och skolenhetsnivå. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan, deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet.

Rektorn och förskolechefen ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs enligt första och andra styckena.

Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet

5 § Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 §§ ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Dokumentation

6 § Det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 §§ ska dokumenteras.

Allmänna råd med kommentarer om planering och genomförande av undervisningen – för grundskolan, grundsärskolan, sameskolan och specialskolan

Kunskapsbedömning

Läraren bör

- tillsammans på skolenheten regelbundet analysera och diskutera hur olika elevprestationer bedöms i förhållande till kunskapskraven

- som stöd för bedömningen av elevernas kunskaper jämföra resultaten på de nationella ämnesproven med den egna dokumentationen och analysera skillnader och likheter i resultaten

Rektorn bör

- stödja lärarna i deras arbete med att bedöma elevernas kunskaper genom att tillsammans med dem utveckla gemensamma rutiner och former för att utvärdera elevernas kunskaper

Uppföljning

Rektorn bör tillsammans med lärarna systematiskt och kontinuerligt

- följa upp formerna för utvärdering och bedömning av elevernas kunskaper

- följa upp och utvärdera de rutiner och former för dokumentation som används så att de är effektiva och ändamålsenliga för ett systematiskt kvalitetsarbete.

1.3 Bedömning ingår i lärarnas planering av undervisningen

Här undersöks om lärarna vid planering av undervisningen utgår från kursplanerna samt om lärarna även planerar för hur bedömningen av eleverna ska gå till så att den blir en integrerad del av undervisningen tillsammans med eleverna.

Inom detta område granskas följande:

- Lärarna utgår vid planeringen av undervisningen från kursplanernas syfte, centrala innehåll och kunskapskrav *(1 kap. 11 § skollagen och 9 kap. 1-2 §§ skolförordningen, AR Planering).*
- Lärarna identifierar och planerar hur eleverna ska visa sina kunskaper, vad i kunskapskraven som ska bedömas och när bedömningen ska ske *(AR Planering).*
- Lärarna planerar så att bedömningen systematiskt blir en integrerad del i undervisningen för att tillsammans med eleverna följa och stödja elevernas kunskapsutveckling i undervisningen och kontinuerligt ge återkoppling på deras arbete för att synliggöra lärandet för eleverna *(AR Planering).*

Författningsstöd

1 kap. 11 § skollagen

För varje skolform och för fritidshemmet skall gälla en läroplan som utgår från bestämmelserna i denna lag. Läroplanen ska ange utbildningens värdegrund och uppdrag. Den ska också ange mål och riktlinjer för utbildningen.

9 kap. 1-2 §§ skolförordningen

Utbildningens innehåll och omfattning

Läroplan och kunskapskrav

1 § För grundskolan gäller en läroplan enligt 1 kap. 11 § första stycket skollagen (2010:800). Läroplanen finns i förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. Av 3 § samma förordning framgår att kursplaner för grundskolans ämnen ingår i läroplanen och att kursplanerna kompletteras av kunskapskrav.

2 § Kunskapskrav ska finnas för

– matematik, svenska och svenska som andraspråk samt gemensamt för samhällsorienterande ämnen och för naturorienterande ämnen i årskurs 3,

– samtliga ämnen utom moderna språk i årskurs 6, och

– samtliga ämnen i årskurs 9.

Kunskapskraven i årskurs 3 och 6 anger den lägsta godtagbara kunskapsnivån för en elev vid slutet av årskursen. Kunskapskraven i årskurs 9 anger den kunskapsnivå som krävs för ett visst betyg när ett ämne avslutas.

Lgr 11, 3 Kursplaner

Allmänna råd med kommentarer om planering och genomförande av undervisningen – för grundskolan, grundsärskolan, sameskolan och specialskolan

Planering

Läraren bör vid planeringen av undervisningen

- tydliggöra vilka delar av ämnets syfte som undervisningen i det aktuella arbetsområdet ska inriktas mot och utifrån det avgöra hur det centrala innehållet ska kombineras och behandlas så att eleverna ges förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt i förhållande till kunskapskraven

- identifiera vilka delar av kunskapskraven som bedömningen ska utgå ifrån i det aktuella arbetsområdet och avgöra hur eleverna ska få visa sina kunskaper

- skapa förutsättningar för att följa och stödja elevernas kunskapsutveckling och kontinuerligt ge återkoppling på deras arbete

1.4 Lärarna gör fortlöpande bedömningar av elevernas kunskaper

Här undersöks om lärarna gör fortlöpande bedömningar av elevernas kunskaper samt om läraren ger framåtsyftande återkoppling kring vad eleverna behöver utveckla i förhållande till kunskapskraven och hur detta ska ske. Vidare handlar det om hur lärarens bedömning blir en integrerad del av undervisningen tillsammans med eleverna.

Inom detta område granskas följande:

- Läraren ger eleven förståelse för vilka kunskaper de ska ges möjlighet att utveckla i alla ämnen och på vilka grunder de bedöms *(Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Lgr 11, 2.7)*.
- Lärarna följer elevernas kunskapsutveckling och ger kontinuerlig och framåtsyftande återkoppling kring vad eleverna behöver utveckla och hur detta ska ske så att bedömningen blir en integrerad del i undervisningen tillsammans med eleverna för att synliggöra lärandet *(10 kap. 13 § skollagen, Lgr 11, 2.7, AR Planering).*
- Lärarna bedömer elevernas kunskaper utifrån kunskapskraven i alla ämnen och använder aktuella bedömningsunderlag för att upprätta individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen *(10 kap. 13 § skollagen, Lgr 11, 2.7).*
- Lärarna analyserar regelbundet de kunskaper eleven har visat, gör helhetsbedömningar av dessa och jämför med kursplanernas kunskapskrav *(Lgr 11, 2.7, AR Planering).*
- Lärarna använder resultaten från nationella proven för att bedöma elevers kunskapsutveckling *(9 kap. 20-22§§ skolförordningen).*
- Lärarna använder ändamålsenliga rutiner och former för dokumentation som främjar elevernas kunskapsutveckling och väl återspeglar deras kunskaper i förhållande till kursplanernas kunskapskrav *(AR IUP, AR Planering).*

Författningsstöd

10 kap. 13 § skollagen

Vid utvecklingssamtalet ska läraren i en skriftlig individuell utvecklingsplan

ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven

i de ämnen som eleven får undervisning i, och (…)

9 kap. 20-22 §§ skolförordningen

Nationella ämnesprov

20 § Nationella ämnesprov ska användas i de ämnen och årskurser som anges i 21 § för att bedöma elevernas kunskaper i förhållande till kunskapskraven och, i årskurs 9, även som stöd för betygssättning.

21 § Ämnesprov ska användas i

1. matematik och svenska eller svenska som andraspråk i årskurs 3, 6 och 9,

2. engelska i årskurs 6 och 9, och

3. biologi, fysik eller kemi i årskurs 9.

Ämnesprov som avses i första stycket 3 ska fördelas så att varje elev ska delta i prov i endast ett ämne och att antalet provdeltagare så långt som möjligt blir lika stort för varje ämnesprov.

22 § Ämnesprov ska genomföras i slutet av årskursen. Statens skolverk får dock meddela föreskrifter om att ämnesprov i årskurs 9 får genomföras vid en annan tidpunkt.

Skolverket får meddela närmare föreskrifter om ämnesprov.

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag

Rättigheter och skyldigheter

Skolan ska klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har /…/.

Lgr 11, 2.7 BEDÖMNING OCH BETYG

/…/

Mål

Skolans mål är att varje elev

• utvecklar ett allt större ansvar för sina studier, och

• utvecklar förmågan att själv bedöma sina resultat och ställa egen och andras bedömning i relation till de egna arbetsprestationerna och förutsättningarna /…/.

Riktlinjer

Läraren ska

• genom utvecklingssamtal och den individuella utvecklingsplanen främja elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling,

• utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn /…/.

Allmänna råd och kommentarer, Den individuella utvecklingsplanen med skriftliga omdömen

<u>Utgångspunkter för den individuella utvecklingsplanen – bedömning och utvecklingssamtal</u>

Skolans lärare bör

- ha gemensamma rutiner och former för dokumentation av eleverna kunskapsutveckling

- utveckla ett gemensamt och sakligt språk i dokumentationen

Allmänna råd med kommentarer om planering och genomförande av undervisningen – för grundskolan, grundsärskolan, sameskolan och specialskolan

Genomförande

Läraren bör i sin ledning av undervisningen

- försäkra sig om att undervisningen leder mot de mål som konkretiseras i planeringen genom att anpassa undervisningen till varje enskild elevs behov av stöd och stimulans

- se till att eleverna förstår syftet med de aktiviteter som ska ske i undervisningen, vilka kunskaper de ska ges möjlighet att utveckla samt hur de ska få visa sina kunskaper

- kontinuerligt ge varje elev konstruktiv återkoppling på hennes eller hans kunskapsutveckling och tydliggöra vad som behöver utvecklas vidare

Kunskapsbedömning

Läraren bör

- kontinuerligt analysera de kunskaper som eleven visat utifrån vad som behandlats i undervisningen, för att kunna göra helhetsbedömningar av kunskaperna och jämföra dessa med kunskapskraven

- använda sig av ändamålsenliga bedömningsformer som ger eleverna goda möjligheter att visa sina kunskaper på olika sätt

Dokumentation

Läraren bör

- dokumentera sina planeringar och uppföljningar så att de ger stöd för att

    - genomföra, följa upp och dokumentera undervisningen

    - kommunicera med elever och vårdnadshavare vad som är syftet med undervisningen och hur den ska genomföras

- använda sig av effektiva rutiner och former för dokumentation som väl återspeglar elevernas kunskaper och som ger grund för kommunikation av bedömning och betygssättning med elever och vårdnadshavare

1.5 Lärarna följer upp undervisningen

Här undersöks hur lärarna följer upp och utvärderar sin planering och undervisning samt bedömnings- och dokumentationsformer.

Inom detta område granskas följande:

- Lärarna analyserar i vilken utsträckning planeringen och genomförandet av undervisningen har gett eleverna möjlighet att utvecklas så långt som möjligt i förhållande till läroplanen *(AR Planering).*
- Lärarna identifierar vad som behöver utvecklas i den egna undervisningen för att eleverna ges förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt i förhållande till läroplanen *(AR Planering).*
- Lärarna utvärderar i vilken mån bedömnings- och dokumentationsformerna som används är praktiska och ändamålsenliga *(AR Planering).*

Författningsstöd

Lgr 11, 2.7 Bedömning och betyg

RIKTLINJER

Läraren ska

utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn

Allmänna råd med kommentarer om planering och genomförande av undervisningen – för grundskolan, grundsärskolan, sameskolan och specialskolan

Uppföljning

Läraren bör

- analysera i vilken utsträckning planeringen och genomförandet av undervisningen har gett eleverna möjlighet att utvecklas så långt som möjligt i förhållande till de nationella målen

- identifiera vad som behöver utvecklas i den egna undervisningen för att eleverna ska ges förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt i förhållande till de nationella målen, samt

- utvärdera i vilken mån de bedömnings- och dokumentationsformer som används är ändamålsenliga

Dokumentation

Läraren bör

- dokumentera sina planeringar och uppföljningar så att de ger stöd för att

- genomföra, följa upp och utvärdera undervisningen

1.6 Lärarna ger vårdnadshavare fortlöpande information om elevernas kunskaper

Här undersöks om lärarna ger vårdnadshavare fortlöpande information om elevernas kunskapsutveckling i förhållande till kursplanerna.

Inom detta område granskas följande:

- Lärarna ger fortlöpande information om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kursplanernas kunskapskrav *(3 kap. 4 §, 10 kap. 12 § skollagen, Lgr 11, 2.4 och 2.7).*

Författningsstöd

3 kap. 4 § skollagen

Eleven och elevens vårdnadshavare och vårdnadshavare för ett barn i förskolan ska fortlöpande informeras om elevens eller barnets utveckling.

10 kap. 12 § skollagen

Utvecklingssamtal och individuell utvecklingsplan

Minst en gång varje termin ska läraren, eleven och elevens vårdnadshavare ha ett utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas. Informationen vid utvecklingssamtalet ska grunda sig på en utvärdering av elevens utveckling i förhållande till läroplanen.

Lgr 11, 2.4 SKOLA OCH HEM

Skolans och vårdnadshavarnas gemensamma ansvar för elevernas skolgång ska skapa de bästa möjliga förutsättningarna för barns och ungdomars utveckling och lärande.

Riktlinjer

Alla som arbetar i skolan ska

• samarbeta med elevernas vårdnadshavare så att man tillsammans kan utveckla skolans innehåll och verksamhet.

Läraren ska

• samverka med och fortlöpande informera föräldrarna om elevens skolsituation,

trivsel och kunskapsutveckling, och

• hålla sig informerad om den enskilda elevens personliga situation och iaktta respekt för elevens integritet.

Lgr 11, 2.7 BEDÖMNING OCH BETYG

Riktlinjer

Läraren ska

• genom utvecklingssamtal och den individuella utvecklingsplanen främja elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling,

• utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn,

• med utgångspunkt i föräldrarnas önskemål fortlöpande informera elever och hem om studieresultat och utvecklingsbehov

Allmänna råd med kommentarer om planering och genomförande av undervisningen – för grundskolan, grundsärskolan, sameskolan och specialskolan
Dokumentation
Läraren bör
- använda sig av effektiva rutiner och former för dokumentation som väl återspeglar elevens kunskaper och som ger grund för kommunikation av bedömning och betygssättning med elever och vårdnadshavare

2. Ges eleverna möjlighet att visa de kunskaper som framgår kursplanernas kunskapskrav?

2.1 Lärarna använder ett allsidigt underlag för att bedöma elevernas kunskaper

Här undersöks om läraren har ett allsidigt underlag för att bedöma elevernas kunskaper och om lärarna använder olika underlag för bedömning samt om eleverna ges möjlighet att visa sina kunskaper på olika sätt.

Inom detta område granskas följande:

- Lärarnas bedömning av elevernas kunskaper är allsidig och olika underlag används för att analysera kunskaperna så att eleverna ges goda möjligheter att visa sina kunskaper på olika sätt *(Lgr 11, 2.7, AR Planering).*

Författningsstöd

Lgr 11, 2.7 BEDÖMNING OCH BETYG
Skolans mål är att varje elev
• utvecklar ett allt större ansvar för sina studier, och
• utvecklar förmågan att själv bedöma sina resultat och ställa egen och andras bedömning i relation till de egna arbetsprestationerna och förutsättningarna.
Riktlinjer
Läraren ska

/…/
• utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn /…/
Allmänna råd med kommentarer om planering och genomförande av undervisningen – för grundskolan, grundsärskolan, sameskolan och specialskolan
Kunskapsbedömning
Läraren bör
- använda sig av ändamålsenliga bedömningsformer som ger eleverna goda möjligheter att visa sina kunskaper på olika sätt

2.2 Vårdnadshavares kännedom om kunskapskraven

Här undersöks om lärarna ger vårdnadshavare information om kunskapskraven i alla ämnen som eleven får undervisning i.

Inom detta område granskas följande:

- Lärarna ger vårdnadshavarna information om kunskapskraven i alla ämnen som eleverna får undervisning i *(Lgr 11,1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.4., AR IUP).*

Författningsstöd

Lgr 11, 1, Skolans värdegrund och uppdrag

Rättigheter och skyldigheter

Skolan ska klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan. Det är inte minst viktigt som underlag för den enskildes val i skolan. /…/

Lgr 11, 2.4

Läraren ska

Samverka med och fortlöpande informera föräldrarna om elevens skolsituation, trivsel och kunskapsutveckling,

Allmänna råd och kommentarer, Den individuella utvecklingsplanen med skriftliga omdömen

Utgångspunkter för den individuella utvecklingsplanen – bedömning och utvecklingssamtal

Elevens lärare bör

- beskriva hur de nationella målen har konkretiserats i undervisningen

Den individuella utvecklingsplanens innehåll

De skriftliga omdömena bör

- utformas så att eleven och vårdnadshavaren får tydlig information om elevens kunskaper i relation till de nationella målen och lyfta fram elevens utvecklingsmöjligheter i syfte att stimulera fortsatt lärande

Den framåtsyftande planeringen bör

- sammanfattande ange vilka kunskaper och förmågor eleven ska utveckla.

Allmänna råd med kommentarer om planering och genomförande av undervisningen – för grundskolan, grundsärskolan, sameskolan och specialskolan

Dokumentation

Läraren bör

- dokumentera sina planeringar och uppföljningar så att de ger stöd för att
  - kommunicera med elever och vårdnadshavare vad syftet är med undervisningen och hur den ska genomföras.